

SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA XIZMAT KO'RSATISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI

Islombek Umirov

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali o'qituvchisi

Abdullayev Jasurbek

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali talabasi

Kubayiyeva Iroda

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali talabasi

ARTICLE INFO.

Kalit so'zlar: tibbiy xizmatlar, resurs, rejalashtirish, provayder, teletibbiyot.

Annotatsiya

Sog'liqni saqlash tizimlarining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish, sog'liq sohasidagi muammolarni hal qilish, ko'proq odamlarga xizmat ko'rsatish, yangi texnologiyalardan foydalanish va nafaqat tashkiliy-iqtisodiy, balki hamda ijtimoiy masalalarni muvofiqlashtirishga yo'l ochadi. Bu maqolada, sog'liqni saqlash tizimida xizmat ko'rsatishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari haqida qisqa ta'riflar va maslahatlar taqdim etiladi.

<http://www.gospodarkainnowacje.pl/> © 2023 LWAB.

Sog'liqni saqlash tizimi odamlarning farovonligi va hayot sifatini oshirish uchun muhim xizmatlarni taqdim etish orqali jamiyatda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Biroq, ko'pgina mamlakatlarda sog'liqni saqlash xizmatlarini qo'llab-quvvatlashning tashkiliy va iqtisodiy mexanizmlari ko'pincha ko'plab muammolarga duch keladi. Bu muammolar resurslarni taqsimlashdagi samarasizlikdan tortib to moliyaviy modellarning noadekvatligigacha bo'lgan va oxir-oqibatda sog'liqni saqlash xizmatlarining mavjudligi, sifati va arzonligiga ta'sir qiladi. Bu muammolarni hal etish uchun SOG'liqni saqlash tizimidagi tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirishga e'tibor qaratish zarur. Ushbu maqola sog'liqni saqlash xizmatlarini ko'rsatishni yaxshilash, yanada samarali va samarali tizimni ta'minlash uchun turli strategiya va yondashuvlarni o'rganadi. Samarali va samarali tibbiy xizmatlar jamiyatlar farovonligi va rivojlanishi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Sog'liqni saqlash tizimini takomillashtirishning asosiy jihatlaridan biri resurslarni samarali taqsimlashdadir. Sog'liqni saqlash tashkilotlari optimal foydalanishni ta'minlash uchun o'z resurslarini, shu jumladan xodimlar, tibbiy asbob-uskunalar va jihozlarni strategik tarzda taqsimlashlari kerak.

Bunga erishish uchun quyidagi chora-tadbirlarni ko'rib chiqish mumkin:

- Kompleks rejalashtirish: Mavjud sog'liqni saqlash infratuzilmasi, aholi ehtiyojlari va kasalliklar yukini baholaydigan keng qamrovli rejani ishlab chiqish resurslardagi bo'shliqlarni aniqlashga va resurslarni taqsimlash bo'yicha qarorlarni samarali boshqarishga yordam beradi.

- b) Ma'lumotlarga asoslangan yondashuvlar: Ma'lumotlar tahlili va ilg'or texnologiyalardan foydalanish bemorlarning demografiyasi, kasallik shakllari va resurslardan foydalanish haqida qimmatli ma'lumotlarni taqdim etishi mumkin, bu esa tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderlarga dalillarga asoslangan qarorlar qabul qilish asosida resurslarni taqsimlash imkonini beradi.
- c) Hamkorlik va muvofiqlashtirish: Sog'liqni saqlash provayderlari va manfaatdor tomonlar o'rtasidagi hamkorlik va muvofiqlashtirishni rag'batlantirish resurslarni almashish, takroriylikni kamaytirish va resurslardan foydalanishni optimallashtirishga yordam beradi.

Sog'liqni saqlash tizimini umumiy takomillashtirish uchun mustahkam birlamchi tibbiy yordam xizmatlariga sarmoya kiritish juda muhimdir. Birlamchi bosqichda profilaktika, erta tashxis qo'yish va surunkali kasalliklarni davolashga ustuvor ahamiyat berish orqali ikkinchi va uchinchi darajali tibbiy muassasalar yukini kamaytirish mumkin.

Birlamchi tibbiy yordamni kuchaytirish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish mumkin:

- a) Infratuzilmani rivojlantirish: Birlamchi tibbiy yordam markazlarida tegishli infratuzilma va jihozlarni ta'minlash aholining o'z vaqtida tibbiy yordam olish imkoniyatini yaxshilashi mumkin.
- b) Ta'lim va ta'lim: Birlamchi tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderlarga uzluksiz o'qitish va ta'lim berish ularning diagnostika, davolash va profilaktika yordami bo'yicha ko'nikmalarini oshirishi mumkin, bu esa maxsus xizmatlarga bo'lgan ehtiyojni kamaytiradi.
- c) Texnologiyalar integratsiyasi: Raqamli sog'liqni saqlash yechimlari va teletibbiyot platformalarini birlamchi tibbiy yordam ko'rsatish tizimiga integratsiyalash chekka hududlarga kirishni yaxshilash va o'z vaqtida maslahat olish, tashxis qo'yish va keyingi tibbiy yordam ko'rsatish imkonini beradi.

Sog'liqni saqlash xizmatlarining iqtisodiy mexanizmi bemorlar uchun arzon narxlarda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Samarali moliyaviy modellarni amalga oshirish mavjud muammolarni hal qilish va sog'liqni saqlash tizimini yanada samarali rivojlantirishga yordam beradi.

Quyidagi strategiyalarni ko'rib chiqish mumkin:

- a) Sog'liqni saqlash sug'urtasi islohotlari: profilaktika, ambulatoriya xizmatlari va halokatli hodisalarni o'z ichiga olgan keng qamrovli qamrovni ta'minlash uchun tibbiy sug'urta polislarini qayta ko'rib chiqish jismoniy shaxslarga moliyaviy yuklarni minimallashtirish va sog'liqni saqlash xizmatlaridan adolatli foydalanishni ta'minlashi mumkin.
- b) To'lov islohoti: Xizmat uchun haq to'lash modellaridan qiymatga asoslangan to'lov tizimlariga o'tish tibbiy xizmat ko'rsatuvchi provayderlarni taqdim etilayotgan xizmatlar hajmiga emas, balki sifatli xizmat ko'rsatish, bemorlarning natijalari va iqtisodiy samaradorlikka e'tibor qaratishga undashi mumkin.
- c) Davlat-xususiy sheriklik: Davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik sog'liqni saqlash xizmatlarini ko'rsatishni yaxshilash uchun resurslar, tajriba va innovatsiyalardan foydalanishga yordam beradi. Bunday hamkorlik sog'liqni saqlash sohasiga raqobat, samaradorlik va sarmoya kiritishga yordam beradi.

Texnologik yutuqlar sog'liqni saqlash xizmatlarini ko'rsatishda inqilob qilish imkoniyatiga ega. Innovatsion texnologiyalarni integratsiyalash jarayonlarni soddalashtirishi, bemorlar tajribasini yaxshilashi va sog'liqni saqlash natijalarini yaxshilashi mumkin.

Quyidagi sohalar muhim ahamiyat kasb etadi:

- a) Elektron sog'liqni saqlash yozuvlari (EHR): Kuchli EHR tizimlarini joriy etish xavfsiz va samarali ma'lumotlar almashinuvini ta'minlaydi, tibbiy yordamni muvofiqlashtirishni yaxshilaydi, tibbiy xatolarni kamaytiradi va ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

- b) Teletibbiyot va masofaviy monitoring: teletibbiyot xizmatlari va masofaviy monitoring texnologiyalarini kengaytirish, ayniqsa, qishloq va kam ta'minlangan aholi uchun tibbiy xizmatdan foydalanishni yaxshilashi mumkin. Bu masofaviy maslahatlashuvlar, uy sharoitida parvarishlash va o'z vaqtida choralar ko'rish imkonini beradi.
- c) Sun'iy intellekt (AI) va Machine Learning (ML): AI va ML algoritmlari katta miqdordagi tibbiy ma'lumotlarni tahlil qilishi, tashxis qo'yishda yordam berishi, kasallikning rivojlanishini bashorat qilishi va taxmin qilish mumkin.

Sog'liqni saqlash tizimida xizmat ko'rsatishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirishning muhim yo'llari yuridik boshqaruvni takomillashtirish, moliya resurslarini samarali ishlatish, xodimlarni tayyorlash va motivatsiyalash, yirik axborot texnologiyalarini o'rganish va ulardan foydalanish, kafolatlarni takomillashtirish, innovatsiyalarni qo'llash va o'zlashtirish, jamoat tashkilotlari va ichki va tashqi muassasalar bilan hamkorlikni o'rnatishdir. Bu usullar, sog'liqni saqlash tizimida xizmat ko'rsatishning sifatini, effektivligini va ko'rsatkichlarini oshirishga yordam beradi va jamoatning sog'liqni saqlashga erishishini ta'minlashga imkon yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Faxriddinovich, U. F., & Ismoil Xasanovich, N. (2023). Ways to Improve the Efficiency of the Public Service System in a Market Economy. *Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance*, 4(6), 72-74.
2. Ulugmurodov, F. F., & Bahodirovich, H. U. (2023). Prospects of Developing Active Tourism in Uzbekistan. *Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance*, 4(6), 69-71.
3. Faxriddinovich, U. F., & Ismoil Xasanovich, N. (2023). Ways to Improve the Efficiency of the Public Service System in a Market Economy. *Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance*, 4(6), 72-74.
4. Faxriddinovich, U. F., Dilmurod o'g'li, A. A., & Mashrab o'g'li, U. M. (2023). MECHANISMS FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP IN THE DIGITAL ECONOMY. *Gospodarka i Innowacje.*, 36, 360-362.
5. Jo'rayev, B. N. (2022). TURIZM KOMPANIYALARI MOLYAVIY BARQARORLIGI TUSHUNCHASINING IQTISODIY MAZMUNI AHAMIYATI VA XUSUSIYATLARI. INTEGRATION OF SCIENCE, EDUCATION AND PRACTICE. *SCIENTIFIC-METHODICAL JOURNAL*, 3(8), 15-20.
6. Navruzov, R. R. (2021). Morphofunctional features of the lymphoid structures of the colon in normal and under the influence of a biostimulator on the background of radiation sickness. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 2(09), 53-56.
7. Navruzov, R. R. Lymphothorp therapy in the complex of treatment of purulent inflammatory diseases of the hand in outpatient conditions. *New day in medicine*, 30.
8. Юнусова, Ш. А., Темирова, Н. Р., & Наврузов, Р. Р. (2017). Алгоритм обследования и ведения беременных с гестационным тиреотоксикозом. *Вестник Совета молодых учёных и специалистов Челябинской области*, 3(2 (17)), 75-79.
9. Yuldasheva, L. S. (2023). The Role of the Scientific, Spiritual, Religious Heritage of the Central Asian Thinkers in the Education of Young Generation. *Pioneer: Journal of Advanced Research and Scientific Progress*, 2(6), 7-8.
10. Юлдашева, Л. С. (2023). ТАНА ВА РУҲ МУНОСАБАТИ ИБН СИНО ТАЛҚИНИДА. *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры*, 3(6), 175-178.

11. Sagdullaevna, Y. L. (2023). The Spiritual Heritage of Eastern Thinkers in Education in the Spirit of Respecting and Glorifying Our National Values. *Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture*, 4(6), 151-153.